

YÜZÜCÜLER

JULIE OTSUKA

ÇEVİRİ: DUYGU AKIN

domingo

YÜZÜCÜLER JULIE OTSUKA

Özgün ismi: The Swimmers
© 2022 Julie Otsuka

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Türkçe yayın hakları:
© 2023 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.
Sertifika No: 46105

Çeviri: Duygu Akın
Editör: Edip Sönmez
Son okuma: Ümran Özbalcı
Kapak uyarlama: Betül Güzhan
Sayfa uygulama: Bahadır Erşık

ISBN: 978 605 198 263 2

Baskı: Şubat 2023
Optimum Basım
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1 34295 Küçükçekmece İstanbul
Tel: 0212 463 71 25 • Sertifika No: 41707

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Harbiye Mah. Cumhuriyet Cad. Pak Apt. No: 30
Kat: 1 Daire: 3 Şişli İstanbul – Tel: (212) 245 08 39
e-posta: domingo@domingo.com.tr
www.domingo.com.tr

YERALTI

HAVUZU

Havuz, yeraltının derinliklerinde, şehrimizi dolaşan sokakların metrelerce altındaki kocaman oyuğun içinde. Bazılarımız buraya yaralı olduğumuz, şifa aradığımız için geliyoruz. Sırt ağrılarımız var; taban düşüklüğümüz, paramparça hayallerimiz, kırık kalplerimiz, kaygılarımız, melankolimiz ve anhedonimiz* var. Bilindik yerüstü illetleri. Bazılarımız yakındaki üniversitede çalışıyor; öğlen molasını aşağıda, suda, meslektaşların bakışları ve ekranlardan yansıyan yakıcı ışıkların uzağında geçirmeyi yeğliyoruz. Bazılarımız, karadaki hüsranda dolu evliliklerimizden bir saatliğine de olsa kaçmaya çalışıyoruz. Çoğumuz yakın semtlerde oturuyor

* Mutsuzluk, isteksizlik ve hiçbir şeyden keyif alamama haliyle tanımlanan psikolojik bir rahatsızlık. (ç.n.)

ve sadece yüzmeyi seviyoruz. Birimiz; demansın ilk evrelerini yaşayan laboratuvar teknisyeni Alice, kendini bildi bileli geldiği için burada. Dolabının şifresini, havluyu bıraktığı yeri hatırlamasa bile suya girdiği anda ne yapacağını biliyor. Kulaçları uzun ve seri, bacakları güçlü, zihni açık. “Yukarıda,” diyor, “bildiğiniz ihtiyar teyzelerden biriyim ama burada, havuzda her şeyimle benim.”

HAVUZDA ÇOĞU GÜN dertleri karada bırakmayı beceriyoruz. Başarısız ressam, zarif bir kurbağalama yüzücüye dönüşüyor. Kadro alamamış profesörler, köpekbalığı gibi nefes kesen bir hızla suyu yarararak ilerliyor. Yeni boşanmış “halkla ilişkiler” müdürü, yüzme köpüğünü sımsıkı kavrayıp suya fütursuzca tekmeler savuruyor. İşten çıkarılmış reklamcı adam, açık mavi tavandaki bulutlara dalmış susamuru gibi sırtüstü süzülürken, sabahtan beri ilk kez hiçbir şey düşünmüyor. *Unut, ne varsa*. Evhamlılar evhamı bırakıyor. Yaşlı dullar kederden kurtuluyor. Yerüstünde bir türlü ritmini yakalayamamış işsiz aktörler, aşına ortamlarında, hızlı kulvarda nihayet zorlanmadan, uçarcasına süzülüyor. *İşte vardım, başardım!* Böyle böyle kısacık bir *perde arasında* da olsa, şu dünyada kendimizi evimizde

hissediyoruz. Bozuk moraller düzeliyor, tikler kayboluyor, anılar canlanıyor, migrenler hafifliyor ve attığımız her kulaçla, aldığımız her mesafeyle birlikte kafamızda dönüp duran konuşmalar dinmeye başlıyor. Turlarımız bitince tazelenmiş, dengemizi bulmuş ve karada yeni bir güne daha göğüs germe-ye hazırlanmış halde, üstümüzden sular damlayarak kendimizi yukarı çekip havuzdan çıkıyoruz.

YERÜSTÜNDE önü alınamayan yangınlar, hava kirliliği alarmları, benzeri görülmemiş kuraklıklar, makinelere sıkışan kâğıtlar, öğretmen grevleri, ayaklanmalar, devrimler, dayanılmaz derecelere yükselen rekor sıcaklıkla geçen yazlar (*Devasa "Isı Kubbesi" Batı Sahilinin Üstünden Kalkmıyor*) varken aşağıda, havuzda sıcaklık hep yirmi yedi gibi tatlı bir derecede seyrediyor. Nem oranı yüzde altmış beş. Görüş açık. Kulvarlar düzenli ve sakin. Saatler sınırlı olsa da gereksinimlerimiz için yeterli. Bazılarımız sabah kalktıktan az sonra, omuzda temiz havlu, elde yüzücü gözlüğü, sekiz sularında yüzmeye hazır oluyoruz. Bazılarımız akşamüstüne doğru, işten sonra, hava hâlâ güneşli ve aydınlıkken geliyor, çıkışta gecenin karanlığına adım atıyoruz. Trafik azalmış, iş makineleri susmuş. Kuşların hepsi çekip gitmiş. Bizse

akşamın çöküşünden bir kez daha uzak kalmanın minnetini duyuyoruz. *Günün, yalnızlığa katlanamadığım tek vakti.* Bazılarımız dini bir görevi ifa edercesine haftada beş defa havuza geliyor ve tek bir günü sektirse vicdan azabı çekiyoruz. Bazılarımız her pazartesi, çarşamba ve cuma öğleden sonraları buradayız. Birimiz kapanıştan yarım saat önce geliyor ve üstünü değiştirip havuza girene kadar, çıkış vakti gelip çatmış oluyor. Bir diğeri ölümçül Parkinson hastalığından mustarip ve sadece gelebildiği zamanlarda geliyor: *Geldiysem bilin ki o gün gücüm kuvvetim yerindedir.*

HAVUZUN DİLE GETİRİLMİYEN kurallarına herkes riayet ediyor (Herkes kendinden sorumlu): Koşmak yok, bağırarak yok, çocuk yok. Sağdan gidiş kuralı geçerli (saatin aksi yönünde, siyah çizginin daima sağından). Yara bandı yok. Soyunma odasında (sıcak su ve sabunla) iki dakikalık zorunlu duşu almayan havuza giremiyor. Cildinde nedeni belirsiz bir döküntü ya da açık yarası olan havuza giremiyor (âdet görenlerimiz hariç). Üye olmayan, havuza giremiyor. Misafirlere (üye başına her defasında en fazla bir kişi olmak kaydıyla) izin var ama günlük cüzi bir ücret karşılığında. Bikiniye izin var

ama teşvik yok. Bone zorunlu. Cep telefonu yasak. Havuz adabına her an uyulması bekleniyor. Tempunuz yavaşsa kulvarın sonunda durup arkadaki yüzücünün geçmesine izin vermelisiniz. Birini geçmek istiyorsanız, ayağına bir kez dokunup uyarmanızdır. Birine yanlışlıkla çarparsanız, bir şey olup olmadığını kontrol etmelisiniz. Alice'e kibar davranmalısınız. Cankurtaranların sözünü daima dinlemelisiniz. Başınızı düzenli aralıklarla çevirmeli ve tabii, nefes almayı unutmamalısınız.

YUKARIDA, “GERÇEK hayatlarımızda” bizler aşırı yiyiciyiz, başarı elde edemeyenleriz, köpek yürütücülüğü yapan, karşı cinsin giysilerini giyen, saplantıyla örgü ören (*Son bir sıra daha, sonra tamam*), gizli istifçi, önemsiz şair, eşinin peşinden şehre gelmiş, ikiz, vegan, “anne”, ikinci sınıf moda tasarımcısıyız, yabancı uyruklu kaçağız, rahibe, Danimarkalı, polis, televizyonda sadece polis rolünde oynayan aktör (“Memur Mahoney”), yeşil kart sahibi, Yılın En Başarılı Profesörü Ödülü'ne çifte aday, ulusal derece yapmış go oyuncusuyuz, George adında üç erkek (Podiatri uzmanı George, gözden düşmüş finansçının yeğeni George, eski yarı ortasıklet Altın Eldiven boksörü George), iki Rose (Rose ve öteki

Rose), bir Ida, bir Alice, bir kendini önemsiz adde-
den kişi (*Siz bana bakmayın*), bir eski SDS* üyesi ve
iki hüküm giymiş suçluyuz; ayrıca bağımlı, destekli,
köstekli, gücenik, mevcut baskısı tükenmiş, şanslı
bitmiş (*Galiba az önce enfeksiyon kaptım*), durağan
emlak kariyerinin sonuna gelmiş, uzatmalı ve çe-
kişmeli boşanmanın ortasına varmış (*Yedi yıl oldu*),
kısır kalmış, hayatının baharında, hep aynı nok-
tada, telahta, remisyonda, kemoterapinin üçüncü
haftasında, derin ve amansız bir çaresizliğin için-
deyiz (*İnsan asla alışamıyor*) ama aşağıda, havuzda,
yalnızca üç şeyden biriyiz: hızlı kulvar, orta kulvar
ya da yavaş kulvar yüzücüsü.

HIZLI KULVAR YÜZÜCÜLERİ havuzun alfalarıdır. Ger-
gin, agresif ve kulaçlarında son derece özgüvenli-
lerdir. Mayolarıyla kusursuz görünürler. Hepsi
anatomik olarak, su üstünde kalmayı kolaylaştırıcı
etkisiyle fazladan yarım ila bir kilosu olan, mezo-
morf** vücutlu kişilerdir. Omuzları geniş, gövde-
leri uzundur; kadın ve erkekler sayıca eşittir. Her
ayak vuruşlarında su çalkalanır, köpürür. Önlerine

* *Students for a Democratic Society*: Demokratik Toplum İçin Öğrenci-
ler, ABD'de bir öğrenci hareketi. (ç.n.)

**Az yağlı, bol kaslı, atletik vücut tipi. (ç.n.)

çıkılmamak en iyisidir. Onlar hem tempo hem de hız bahşedilmiş, doğuştan atlet yapılı kişilerdir ve suya ilişkin, diğerlerimizde olmayan tekinsiz bir sezgileri vardır.

ORTA HIZ KULVARI YÜZÜCÜLERİ, hızlı kulvardaki kardeşlerine kıyasla gözle görünür ölçüde rahattır. Her boy ve şekilden olanları vardır, mazide beslemiş olabilecekleri daha hızlı ve iyi bir kulvarda yüzme hayalini çoktan geride bırakmışlardır. Ne denli çabalasalar da başaramayacaklar ve bunun da farkındalardır. Yine de içlerinden birinin, kırk yılda bir de olsa, kadere baş kaldırabileceğine kanaat getirmişçesine ansızın azimle ayak çırpma, ani ve istemsizce kol ve bacak döndürme nöbetine tutulduğu görülür. Gelgelelim bacaklar çok geçmeden yorulur, kulaçlar giderek kısalır, dirsekler sarkar ve ciğerler yanmaya başlar. Bir iki tur sonra normal tempolarına dönerler. Kendi kendilerine, *Elden gelen budur*, derler. Sonra yine tatlı tatlı, kibarca (*Biraz matrak geçtim sizinle canım!*) yüzmeye devam ederler.

YAVAŞ KULVAR YÜZÜCÜLERİ genelde yeni emekli yaşlı erkeklerden, kırk dokuz yaş üstü kadınlardan,

su yürüyüşçülerinden, su *jogging*'cilerinden duyduğumuza göre yüzmenin (*Tıpkı araba kullanmak gibi*) yeni yeni öğrenildiği, denizle bağlantısız ve gelişmekte olan üçüncü dünya ülkelerinden ziyarete gelmiş ekonomistlerden ve nadiren de rehabilitasyon hastalarından oluşur. Onlara karşı nazik olmak ve varsayımlarda bulunmamak gerekir. Pek çok farklı nedenle gelmiş olabilirler: artrit, siyatik, uykusuzluk, yepyeni bir titanyum kalça, bir ömür kuru toprağa basmaktan aşınmış ağırlı ayaklar. “Annem vaktinde ‘asla topuklu ayakkabı giyme,’ demişti.” Havuz onların korunağı, sığınağı, yeryüzünde acılarından kaçabildikleri tek yerdir; zira hastalıklarının etkisi ancak aşağıda, suda dinmeye başlar. *Şu siyah çizgiyi gördüm mü, kendimi anında daha iyi hissediyorum.*

YERÜSTÜNDE ÇOĞUMUZ beceriksiz ve hantal, yıllar içinde ağırlaşmış insanlarız. Fazla kilolarımız artık yerleşmiş, salıvermişiz; göz kenarında kazayakları, araba camındaki çatlaklar misali sessiz ve amansızca yayılmaya yüz tutmuş. Buna karşılık aşağıda, havuzda, yenilenip gençliğimize döneriz. Kır saçlar lacivert bonelerin altında kaybolur. Çatık kaşlar gevşer. Topallamalar yok olur. Karadayken dizi ağrıyan, çaydanlık göbekli erkekler, parlak turuncu

yüzme kemerleriyle, durdukları yerde *jogging* yaparak zarafetle bir aşağı bir yukarı sıçarlar. Altın çağını mazide bırakmış büyük beden kadınlar, likralı inceltici mayolarıyla yunuslar gibi parlak ve pürüzsüzce suda esnekleşir, çevikleşirler. Karınlar düzdür. Göğüsler çıkık. Çoktan yitip gitmiş bel kıvrımları yeniden belirir. *İşte bak!* En tombulumuz bile heybetli gövdesini kulvarda, haşmetli Kraliçe Mary gibi rahatlık ve özgüvenle taşır. *Vücutum sanki suda süzölmek için yaratılmış!* Karadayken normalde sarkıklığından yakınanlarımız (*Şu yüzü gergin tutmak yıldan yıla zorlaşıyor*) yan kulvardaki yüzücünün karartmalı buğulu gözlüğünün kıyısında belirip kaybolan bulanık bir şekilden ibaret olduğunu bilmenin verdiği güvenle, suda huzurla kayıp gider.

DİKKAT EDİLMESİ gereken insanlar: hırsla tur bindirenler, azimle su dövenler, dünyadan bihaber sırtüstü yüzücüler, sinsî sualtıcılar, bir kadın tarafından geçileceğini sezdiği anda inatla hızlanan orta yaşlı erkekler, kuyrukçular, kulvar Nazileri, kol çırpıcılar, ayak bileği çekiştirenler, birini tavlama peşindekiler (Biz o türden bir havuz değiliz), dikizciler (Yerüstü hayatında saygın bir çocuk programı

sunucusu olan kişi, yeraltında kaşla göz arasında kulvar değiştirmesiyle -*Dördüncü kulvara çekici, yeni bir hatun gelmiş!*- ve sualtında “kazara” toslamasıyla bilinir: *Ah, çok pardon*), dördüncü kulvardaki geniş ve gereğinden açık kulaçlı (aşırı yoga) kadın, şimdilerde tıp fakültesi ikinci sınıfa giden ve gerçek hayatta televizyondakinden çok farklı görünen, üç kez olimpiyatlara katılmış yüzücü (100 metre karışık bayrak yarışında iki gümüş madalya, 100 metre sırtüstünde bir bronz). “Çok daha iri sanıyordum onu,” bu kişinin ani ziyaretlerinin ardından sıkça duyulan hüsrana nakaratlarından biridir. Olimpiyatçı ender görülür. Aşağı iner, suya dalar -her kulacıyla bizim üç katımız mesafe aldığı halde telaşsız, hevesiz ve belirgin bir gayret sarf etmeden- yüzer, sonra da yukarıdaki hayatına geri döner. Onu rahatsız etmeyin. İmzasını istemeyin. O bizim Garbo’umuzdur ve kendi haline bırakılmayı tercih eder.

TOPLULUĞUMUZUN SADECE soyunma odasında karşılaşılıp havuzda görmeyeceğiniz üyeleri de vardır: sürekli diş ipiyle dişlerini temizleyen (Kadınlar soyunma odası ve orta lavaboda günde üç defa kurulmuş saat gibi belirir), tuvalet kâğıdı hırsız

(Erkekler soyunma odası, haftada bir defa; asla ihtiyacından fazla almaz), aynada kendine bakma meraklısı (“İyi görünüyor muyum?” der bu kişi size; sizin de coşkuyla, “Evet, harika görünüyorsun!” demeniz gerekir), kılı kırk yaran tıraşçı (bazen tek bir kıl kalmayana dek, sabah boyu tıraş olur), gözleri kapalı, başı arkaya eğik, bacakları iki yana açık saatlerce duş altında kalıp temizlenmek için tek şansını yakalamışçasına hararetle sabunlanan iriyarı, iki terliği farklı kadın... Bu insanlar zararsızdır. Bizim gibi onların da burada olmak için nedenleri vardır. Varlıklarından rahatsız olmayın. Alay etmeyin. Başarabiliyorsanız onları rahatsız etmeden işinizi görün. Ne de olsa onlar yıllardır bize en ufak bir sorun yaratmadan gelip gidiyorlar, şimdi müdahale etmek hepimize kulvarlarda uğursuzluk getirir.

CANKURTARAN, HAVUZA “Yetkili Personel” yazılı ayrı bir girişten geçerek gelir ve tahta tribünün önündeki yüksek metal tabureye oturup saatlerce suyu gözler. Cankurtaran beyaz şort, açık mavi gömlek giyer ve aşağıdaki asma katta bulunan otomatların tam karşısında penceresiz bir odası, eski püskü bir yağmurluğu olan gözlüklü adama bağlı çalışır. Cankurtaran kimi zaman sıska, genç bir oğlandır,

kimi zaman yetişkin bir adam. Cankurtaran nadi-ren genç bir kadındır. Cankurtaran sıklıkla geç ka-lır. İster vaktinde gelsin ister geç, ister yaşlı olsun ister genç, ister kadın olsun ister erkek, cankurtaran hiçbir zaman kalıcı olmaz. Geçen ay cankurtaran komşu kasabadan gelen işsiz bir bilgiişlemciydi. Önceki ay ise mahalledeki futbol antrenörünün oğlu. *Kara insanları*, deriz biz onlara. Cankurtaran bu ay, sürekli kulağına radyo dayayan, yaşı meçhul, koyu saçlı bir adam. Ne düşündüğünü, hatta bir şey düşünüp düşünmediğini kestirmek imkânsız. Dostane selamlarımıza belli belirsiz bir baş hare-kiyle karşılık veriyor. Yeni cankurtaran hakkında-ki söylentilerin bini bir para. Yaşı yirmi yediymiş. Yaşı elli sekizmiş. Ağlıyormuş. Uyuyormuş. Pek *umurunda* değilmiş. Tahminimizce her an buradan başka bir yerde olmayı arzuluyor. Çünkü her gü-nün sonunda gözle görülür bir ferahlamayla –hatta kimilerine göre bastırılmış bir sevinçle– düdüğünü öttürüyor ve belli belirsiz ama yine de ayırt edilebi-ler bir Doğu Avrupa aksanıyla, en sevmediğimiz iki kelimeyi haykırıyor: “Herkes dışarı!”

KARAYA DÖNÜŞTE ilk birkaç dakikamız hep en zor-lusudur. Ağaçların delikli kubbesinden bastıran

parlak gün ışığı. Katlanılmaz mavilikteki gökyüzü. Kaygılı bir ifadeyle alelacele arabalara binip inen koyu takım elbiseli erkekler. İncecik, bitap anneler. Upuzun otomatik tasmalarını hırçınlıkla çekiştirip dişlemeye çalışan küçük beyaz köpekler. *Freddie, dur dedim sana!* Sirenler. Kaya matkapları. Doğal ötesi yeşillikte bahçeler... Sonunda derin bir nefes alıp nemli havlularımızı omzumuz atarız ve ayaklarımızı sürüyerek ıslak saçlar, titrek dizler, göz etrafında gözlüklerden kalma derin izlerle A noktasından B noktasına doğru ağır ağır ilerleriz. *Geri döndüm!* Yukarıdaki hayatlarımıza dönüşte gönülsüz olsak da fazla dert etmeyiz çünkü burada, yukarı atmosfer diyarında, bizler sadece birer günübürlükçüyük.

GECE GEÇ VAKİTTE, uykuya dalmadan önce günlük performansımızı gözlerimizin önünden geçiririz. Dirseklerimiz daha yukarıda, bacaklarımız daha düz (*Kalçadan hamle yap, dizden değil!*), omzumuz daha gevşek olabilirdi. Ardından ayak parmaklarımızı gererek, vücudumuzu tümüyle ileri vererek, duvarı sertçe ittirip kulaç attığımızı, sonra ağırlığımızı bir yana verdiğimizizi hayal ederiz. *Bir fıçımın üstünden uzantıyormuş gibi düşün.* Gövdelerimiz